

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Kiuru, Noona; Hirvonen, Riikka; Ahonen, Timo

Title: Alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Jyväskylän yliopisto, 2018.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

Kiuru, N., Hirvonen, R., & Ahonen, T. Alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa. Ruusupuiston uutiset, (3). <https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/3-2018/2>

Ruusupuiston kärkiuutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

Alakoulusta yläkouluun yhtenäis- ja erilliskouluissa

Suomessa alakoulusta yläkouluun siirrytään tavallisimmin 12–13 vuoden iässä. Tuolloin nuoren elämässä tapahtuu monia haasteellisia muutoksia, kuten puberteettiin liittyviä fyysisiä ja psyykkisiä muutoksia sekä alakoulusta yläkouluun siirtymiseen liittyviä fyysisen ja sosiaalisen lähiympäristön muutoksia. TIKAPUU-pitkittäishankkeessa selvitettiin, miten yhtenäis- tai erilliskoulua käyvät nuoret kokevat alakoulusta yläkouluun siirtymisen.

Kuvan nuoret eivät liity TIKAPUU-tutkimukseen.

Siirtymä alakoulusta yläkouluun kuormittaa nuoria

TIKAPUU-pitkittäishankkeen tulokset osoittavat aiempien amerikkalaisten tutkimusten mukaisesti, että keskimäärin nuorten kokema hyvinvointi heikkenee nuorten siirryttyä yläkouluun. Tulokset voivat kertoa epäsuhdasta koulusiirtymiin liittyvien, nuorta kuormittavien muutosten ja nuoren psykologisten perustarpeiden välillä. Jos nuoren kehitystaso ei vastaa ympäristöstä häneen kohdistettuja vaatimuksia, nuoren itsetunto voi heiketä ja hän voi saada masennusoireita.

Nuorten huolia voidaan ehkäistä

Oppilaiden kokemukset siirtymästä ja omista vaikutusmahdollisuuksistaan voivat olla hyvinkin erilaisia yhtenäis- ja erilliskouluissa. Erilliskouluissa fyysinen kouluympäristö muuttuu enemmän kuin yhtenäiskouluissa, joissa koulunkäynti useimmiten jatkuu samassa koulurakennuksessa tai pihapiirissä. Lisäksi esimerkiksi koulumatka, koulun säännöt ja toimintakulttuuri ovat yhtenäiskoulussa oppilaille ennestään tuttuja. Erilliskoulua käyvistä kuudesluokkalaisista saattaaakin etukäteen tuntua, ettei uudessa koulussa ole samanlaisia mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon, koska koulun tavat ja opettajat ovat vielä vieraita. Toisaalta erilliskouluihin verrattuna yhtenäiskoulut ovat usein suurempia, minkä vuoksi oppilaiden suhde opettajiin voi jäädä etäisemmäksi.

Yhtenäiskouluiksi kutsutaan kouluja, joissa koko perusasteen opetus ja hallinto sijaitsevat samassa yksikössä. Yhtenäiskoulua käyvät oppilaat eivät vaihda koulua siirtyessään alakoulusta yläkouluun kuten erilliskoulua käyvät. Siirtymän mukanaan tuomien muutosten laajuuteen vaikuttaa se, tapahtuuko koulusiirtymä yhtenäis- vai erilliskoulussa.

TIKAPUU-tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että yhtenäis- ja erilliskoulua käyvien nuorten siirtymään liittyvät huolenaiheet ovat erilaisia ja ne säilyvät eri tavoin. Erilliskoulua käyvien nuorten huolet, jotka liittyivät kavereihin, kiusaamiseen, koulunkäyntiin ja muihin sosiaalisiin suhteisiin, säilyivät heidän siirtyessään alakoulusta yläkouluun. Sen sijaan yhtenäiskoulua käyvillä nuorilla vain koulunkäyntiin liittyvät huolet toistuivat yläkoulussa. Siirtymävaiheen onnistumisesta voidaan tukea ennalta kiinnittämällä huomiota nuorten

huolenaiheisiin siirtymää suunniteltaessa ja toteutettaessa. Erilaisia tukikeinoja ovat esimerkiksi tukioppilastoiminta, siirtymään liittyvien teemapäivien järjestäminen ja vierailupäivät tulevassa yläkoulussa. Lisäksi kaveritoiveiden huomioon ottaminen luokkajaoissa vaikuttaa olevan nuorille hyvin tärkeää.

Suuri osa nuorista kokee siirtymän odottamaansa helpommaksi

TIKAPUU-tutkimuksen tulokset osoittavat, että alakoulusta yläkouluun siirtymiseen liittyvät hyvinvointimuutokset voivat olla myös myönteisiä. Nuoret mainitsivat siirtymän jälkeen lukumääräisesti vähemmän huolia kuin ennen siirtymää, mikä viittaa siihen, että suuri osa nuorista koki siirtymän ennakoimaansa helpommaksi.

Yläkouluun siirtyminen voikin siihen liittyvästä kohtalaisesta stressistä huolimatta edesauttaa nuoren sisäisten voimavarojen kehittymistä. Yhtenäis- tai erilliskoulua käyvät nuoret eivät eronneet toisistaan siirtymän aikana koetun hyvinvoinnin suhteen. Ainoa pieni ero havaittiin itsetunnossa välittömästi yläkouluun siirtymisen jälkeen. Erilliskoulua käyvien nuorten itsetunto vahvistui hieman välittömästi siirtymän jälkeen, kun taas yhtenäiskoulussa opiskelevien nuorten itsetunnossa ei tapahtunut muutosta. On mahdollista, että seitsemännen luokan syksyllä oppilaat kokevat uuteen kouluun liittyvät uudet asiat mielenkiintoisina ja kiehtovina, mutta lukuvuoden kuluessa uutuudenviehätys vähenee. Tämä näkyy itsetunnon tasaantumisenä myöhemmin alkuperäiselle tasolle.

Noona Kiuru, Riikka Hirvonen ja Timo Ahonen

Tulokset pohjautuvat Suomen Akatemian vuosina 2013–2017 rahoittamaan TIKAPUU – Alakoulusta yläkouluun - tutkimusprojektiin. Tutkimuksen seuraavassa vaiheessa, TIKAPUU 2, seurataan parhaillaan nuorten siirtymistä yhdeksänneltä luokalta toisen asteen opintoihin. Osana tätä tutkimusta kehitetään nuorten käyttöön myös Nuorten KOMPASSI -mobiilisovellusta, joka pyrkii edistämään hyvinvointia, kaverisuhteita ja elämän suunnittelua. Nuorten KOMPASSIN vaikuttavuuden tutkimusta rahoittaa Suomen Kulttuurirahaston Keski-Suomen rahasto.

Lue lisää:

[TIKAPUU-projekti](#)

[Nuorten KOMPASSI-projekti](#)

Kirjoittajat ovat kaikki Jyväskylän yliopiston [psykologian laitokselta](#).

Yliopistotutkija, dosentti **Noona Kiuru** on tutkinut pitkään yksilöön ja ympäristöön liittyvien riski- ja suojaavien tekijöiden merkitystä lasten ja nuorten koulutaitojen, hyvinvoinnin ja onnistuneiden koulusiirtymien kannalta. Hän on ollut mukana suunnittelemassa useita pitkittäistutkimuksia ja työskennellyt niiden parissa. Viime vuosina hän on johtanut TIKAPUU ja Nuorten KOMPASSI -tutkimushankkeita.

Tutkijatohtori **Riikka Hirvonen** on kiinnostunut oppilaiden motivaatiosta, oppimistilanteisiin liittyvistä uskomuksista ja työskentelytavoista, joita hän on tutkinut sekä väitöskirjassaan että sen jälkeisessä tutkimuksessaan. Hänen Suomen Akatemian tutkijatohtoriprojektinsa keskittyy näihin teemoihin TIKAPUU-hankkeen aineistoa hyödyntäen.

Emeritukseksi vastikään siirtynyt kehityspsykologin professori **Timo Ahonen** on tutkijanuransa aikana ollut mukana käynnistämässä useita yliopistomme oppimista ja oppimisvaikeuksia koskevia pitkittäistutkimuksia, kuten Jyväskylä Longitudinal Study of Dyslexia (JLD) ja Alkuportaat-tutkimusta sekä nyt viimeisimpänä TIKAPUU-tutkimusta.

Lähetä palautetta kirjoittajille: noona.h.kiuru@jyu.fi, riikka.e.hirvonen@jyu.fi

Kirjoittajat vasemmalta oikealle: Riikka Hirvonen, Noona Kiuru ja Timo Ahonen

Valokuvat: Martti Minkkinen

[Edellinen](#) | [Seuraava](#) | [Palaa pääsivulle](#)

0 kommenttia